

FACTSHEET CASEVERSLAG

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

Verkenkend onderzoek naar de hybride leeromgevingen van Fontys.

AANLEIDING

Complexe vraagstukken of 'wicked problems'

**Kennisinstellingen + bedrijfsleven + overheid + burgers
op zoek naar passende oplossingen**

(Maas, Van den Broek & Deuten, 2017)

*Grensoverstijgende
samenwerking wint
aan populariteit in
het hbo.*

*(Te) weinig
kennisdeling
over dergelijke
initiatieven.*

*Een groeiend besef dat hogescholen één
van de partners zijn in het leven lang
leren van studenten en professionals.*

*Behoefte aan evidence-informed
handelen en ontwerpen.*

**Fontys Focus 2020: Authentieke leeromgevingen
als belangrijke omgevingen benoemd.**

Duurzame regionale samenwerking, met een rijke leeromgeving.

(Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025)

ONDERZOEKSPROJECT

SOCIAL LABS

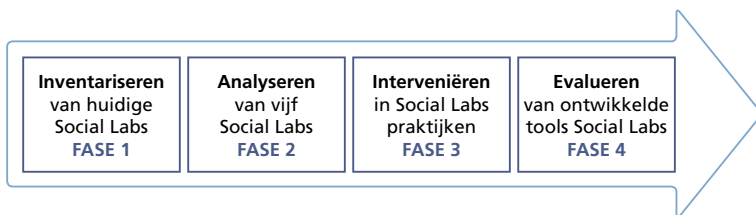
Definitie

“ Een sociale praktijk rondom niet-afgebakende, authentieke opdrachten of kwesties, waarvan de oplossing vraagt om leren over de grenzen heen van disciplines, traditionele structuren en sectoren, en vormen van leren. ”

- Cremers (2016, p. 147)

Doel

Inzicht krijgen in het design van bestaande Social Labs alsmede de succes- en faalfactoren, zodat we op basis hiervan Social Labs succesvol kunnen ontwerpen, implementeren en duurzaam borgen in het major campusonderwijs van Fontys.

Figuur 1. Fasen onderzoek Social Labs

FASE 2: ANALYSEREN VAN VIJF SOCIAL LABS

Drie centrale vragen in meervoudige casestudie:

1. Wat zijn de ontwerpprincipes van het lab?
 2. Hoe wordt het leren en werken binnen het lab ervaren?
 3. Hoe kan de kwaliteit van het lab versterkt worden?
- Vijf cases.
 - Variatie in bestaansduur, grootte en plek in curricula en/of regio.
 - Semigestructureerde interviews met direct betrokken stakeholders (studenten, werkveld, docenten, onderwijs ondersteunend personeel).

→ Crosscase analyse 'over de vijf cases heen' om inzicht te vergroten en generieke kennis te genereren.

THEORETISCH KADER (Zitter, 2010)

ARTEFACTEN - INSTRUMENTELE PERSPECTIEF

Middelen en tools die benut worden in de hybride leeromgeving.

ROLLEN - AGENCY PERSPECTIEF

Wie zijn er actief in de hybride leeromgeving.

RUIMTES - RUIMTELIJK PERSPECTIEF

Fysieke en digitale ruimte waarin geleerd en gewerkt wordt.

TIJD - TEMPORELE PERSPECTIEF

Wanneer wordt geleerd en gewerkt in de hybride leeromgeving.

**DATA
DRIVEN
BUSINESS
LAB**

**GREEN
TECHLAB**

CONDOR
FONTYS
HOGESCHOOL
JOURNALISTIEK

**PARTNERSHIPS
FONTYS
SPORTKUNDE**

**PARTNERSCHAP
OPLEIDEN
IN DE SCHOOL**

FASE 2: ANALYSEREN VAN VIJF SOCIAL LABS

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

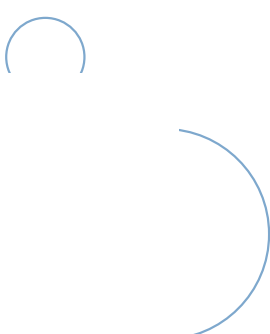
Start	2001
Aantal studenten	500
Locatie	Bij meer dan 30 schoolbesturen in regio Den Bosch, Tilburg, Venlo, Veghel en Eindhoven
Partners	Basisscholen, co-ownership

Op de website wordt het POS beschreven als: “Het Partnerschap Opleiden in de School is een samenwerkingsverband van Fontys Hogeschool Kind en Educatie en ruim 40 schoolbesturen in de regio 's-Hertogenbosch, Veghel, Tilburg, Eindhoven en Venlo. Student, docent, mentor, basisschoolcoach, directie... het partnerschap is van ons allemaal. Samen vormen wij de opleidingsschool en academische opleidingsschool.”

Strategisch perspectief

Het POS is vanaf 2001 in regio Den Bosch ontstaan uit twee projecten: ‘Opleiden in de School’ (2001) en ‘Academische basisschool’ (2006). De (academische) opleidingsschool die zo ontstond kreeg in 2006 de naam ‘Partnerschap Opleiden in de School’, met één stuurgroep waarin beide penvoerders van de oorspronkelijke partnerschappen zitting hadden (uit Wijsman- Vollaard, 2016).

In de jaren die volgden op de erkenning is een fusie van pabo's tot stand gekomen. Toen in 2012 Fontys Hogeschool Kind en Educatie (FHKE) werd opgericht vond een samenvoeging plaats van de pabo's in Eindhoven, Den Bosch, Tilburg, Veghel en Venlo.

De vijf oorspronkelijke leslocaties zijn daarbij in stand gehouden. Alleen in regio Den Bosch was sprake van een erkende opleidingsschool, die zou zonder aanvullende aanvraag en accreditatie uitgebreid kunnen worden naar de andere regio's. De fusie van de PABO's heeft er binnen FHKE toe geleid dat werd gekozen voor een groeiscenario van het POS. Stichtingen voor primair onderwijs die zich bij het partnerschap wilden aansluiten konden hiertoe zelf initiatief nemen en een aanvraagdossier indienen.

In de afgelopen jaren is de intensiteit van de samenwerking toegenomen en in 2014 is de (academische) opleidingsschool voor de tweede keer positief geaccrediteerd. Het streven van FHKE is dat in 2020 alle leslocaties actief deel uitmaken van het POS en dat alle studenten worden opgeleid binnen de erkende opleidingsschool.

Educatie perspectief

In de POS-visie zijn de principes van een professionele leergemeenschap verwerkt, wat alle betrokkenen ook veel houvast biedt. Het bepalen en bewaken van de kwaliteit, het planmatig werken aan verbeteringen, professionaliseringsactiviteiten en het doelgericht verbinden van opleiden en onderzoek aan schoolontwikkeling. Er wordt hard aan gewerkt via alle betrokkenen en er is sterke koppeling met lectoraat Leren en Innoveren (zie ook bijlage 1 en figuur 5). Veel studenten en leerkrachten hebben de waarde ontdekt van onderzoek als instrument voor schoolontwikkeling en hun persoonlijke ontwikkeling.

ONDERZOEKSMETHODE

1
OBSERVATIES

2
DOCUMENTEN-
ANALYSE

3
INTERVIEWS

4
FOTOVOICE

7 SESSIES
N = 24

1 SESSIE
N = 3

1

2 dagen labbezoeken:

- 1/2 onderzoekers
- Beeldvorming
- Korte veldnotities

2

Website en documenten:

- 181127 Agenda verslag Breed
- Bijlage bij samenwerkingsovereen...
- Overzicht stakeholders
- Samen nieuwe beelden maken...

3

Stakeholders

Stakeholders	N	Type interview
Studenten	12	Groepsinterview (2)
Medewerkers	4	Groepsinterview
OOP'ers	2	Individueel interview (2)
Werkveld	6	Groepsinterview (1)

4

Ervaringen studenten via participatieve dataverzameling.

1. WAT ZIJN DE ONTWERPPRINCIPES VAN HET POS?

ARTEFACTEN - INSTRUMENTELE PERSPECTIEF

- Veel tools en documenten ontwikkeld t.b.v. heldere werkwijze en uitdragen gedeelde visie.
- Magazine Project Versterking Samenwerking.
- Diverse scans ter ontwikkeling van samenwerking (bv. Onderzoekscultuur in de school).
- Faciliteren van diverse trainingen (bv. assesorentraining).
- Didactisch materiaal van mediatheek beschikbaar voor studenten.

ROLLEN - AGENCY PERSPECTIEF

In totaal worden er binnen het Partnerschap Opleiden in de School 14 rollen vervuld. Iedere rol binnen het POS heeft zijn eigen taken, verantwoordelijkheden en communicatielijnen.

De taken zijn verdeeld over een aantal verantwoordelijkheidsgebieden: opleiden van studenten, professionalisering, schoolontwikkeling en onderzoek, kwaliteitszorg, beleidsontwikkeling, en bijdragen aan het opleidingscurriculum.

STUDENT

Student wordt dagelijks begeleid door een mentor van school. Draagt samen met de mentor de verantwoordelijkheid voor de klas.

FONTYS
MEDEWERKER/
PARTNERSCHAP

Vanuit de lerarenopleiding/partnerschap zijn er de volgende rollen:

- Studieloopbaanbegeleider
- Opleidingsdocent
- Teammanager
- Hogeschooldirectie
- Assessor
- Lector
- Stuurgroep
- Bestuur
- Coördinatie

WERKVELD

Vanuit de basisschool zijn er de volgende rollen:

- Directie
- (basis)schoolcoach
- Mentor
- Onderzoeker

RUIMTE - RUIMTELIJKE PERSPECTIEF

Het POS is een samenwerkingsverband van Fontys Hogeschool Kind en Educatie en ruim 40 schoolbesturen in de regio 's-Hertogenbosch, Veghel, Tilburg, Eindhoven en Venlo. Iedere PABO leslocatie heeft zijn scholen in zijn regio.

De studenten werken op de basisschool dus in de authentieke context. Diversiteit van werklocaties wordt daarbij vanuit het POS aangemoedigd.

De student werkt daar overwegend in één aangewezen klaslokaal, samen met de mentor en leerlingen. Uiteraard is het hele pand de fysieke leeromgeving van de student. De leergemeenschap komt voor vergaderingen en pauzes vaak bijeen in een leeg lokaal of in de koffiekamer.

De digitale ontmoetingsruimte is de website van het Partnerschap opleiden op de school. Daarnaast is er een aparte portalomgeving (ingericht voor Fontys met paarse kleur, voor werkveld in groene kleur) voor de medewerkers en n@tschool voor studenten. N@tschool wordt veelal gebruikt als portfolio instrument. Hierin geeft het werkveld ook feedback op documenten van studenten, vooral op les voorbereidingen en lesontwerpen. In regio Den Bosch gebruiken alle scholen en studenten N@tschool, in o.a. regio Tilburg wordt daar minder op gestuurd en worden ook andere middelen zoals e-mail en Onedrive gebruikt).

Studenten werken daarnaast ook aan opdrachten buiten de schoolomgeving. Hier valt te denken aan educatieve projecten voor bibliotheken, theaters, maatschappelijke of welzijnsorganisaties. Het is daarmee niet zo dat de student enkel leert in de basisschoolsetting.

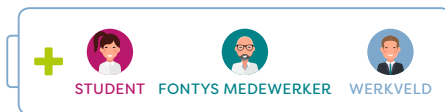
TIJD - TEMPORELE PERSPECTIEF

- Bewuste keuze werkplekleren te verweven met alle opleidingsjaren.
- Het uitgangspunt is dat gedurende de opleiding 40% van de opleiding plaatsvindt binnen de opleidingsschool. Studenten werken gedurende de opleiding steeds meer dagen per week op de basisschool.
- Voor alle basisscholen binnen het partnerschap, is de dinsdag een belangrijke dag. Die dag is de zogenoemde 'leergemeenschapsdag', wanneer ook de intervisies tussen jaren plaatsvinden.
- Er worden met regelmaat gezamenlijke professionaliserings- en intervisiebijeenkomsten georganiseerd. Denk aan bijeenkomsten voor schoolcoaches, opleiders en directeuren, landelijke studiedag per jaar voor alle partnerschappen, workshops of kennisdeelsessies.

2. HOE WORDT HET LEREN EN WERKEN BINNEN HET POS ERVAREN?

‘ER KOMEN OOK PRACHTIGE PROFESSIONALISERINGS-TRAJECTEN OP MIJN PAD. VOORAL HEEL BREED: MIJN EIGEN ONTWIKKELING EN HET ONTWIKKELEN VAN DE STUDENTEN. DE ALGEMENE SCHOOLONTWIKKELING. DAT ZIT ALLEMAAL IN ONTWIKKELING’ (WERKVELD)

1. Gelijkwaardigheid

Gelijkwaardigheid wordt door alle stakeholders benoemd en wordt het sterkst ervaren door studenten.

- Alle betrokkenen verwoorden de gezamenlijke verantwoordelijkheid, het vertrouwen en vrijheid (eigenaarschap) als positief punt.
- Studenten waarderen het dat ze onderdeel zijn van het team en dat zij niet de typische ‘stagiaire’ zijn.

2. Professionele leeromgeving

Door alle betrokken wordt de professionele leergemeenschap (PLG) van het POS als sterk ervaren.

- Kwaliteit van de opleiding neemt toe.
- Werkveld benoemt de kracht van het leernetwerk en dat het POS hen ondersteunt met onderzoek.
- Veel aandacht voor het professionaliseren van de (startende) leerkracht.

3. Tandem basisschoolcoach en studieloopbaanbegeleider

- De tandem basisschoolcoach en studieloopbaanbegeleider (SLB'er) wordt als de motor gezien voor het POS en wordt als pluspunt door alle stakeholders zeer sterk uitgesproken.
- Het werkveld geeft aan dat het werken met de basisschoolcoach gezorgd heeft voor verandering binnen de basisscholen.
- Studenten ervaren veelal een hoge betrokkenheid en goede bereikbaarheid van de basisschoolcoach. Ze vinden de rol van de basisschoolcoach cruciaal en ervaren de voordelen van de tandem met SLB'er.

4. Leerteams en ontwikkelgerichte feedback

- Studenten geven vooral als meerwaarde aan dat ze veel leren van hun medestudenten. Ook regio-coördinatoren beschrijven de leerteams als meerwaarde.
- Het sparren met peers wordt door alle betrokkenen omschreven als pluspunt.
- Er ontstaat een soort 360 graden feedbackcultuur, die door studenten als waardevol ervaren wordt.

5. Rijke diversiteit aan artefacten

- Studenten zijn erg tevreden over de diversiteit aan artefacten. Ze geven aan dat de basisscholen over veel materialen beschikken.
- Omdat er een sterke koppeling is met het lectoraat en via deze weg er diverse onderzoekssubsidies zijn gekoppeld aan het POS, vinden is er een veelheid aan waardevolle middelen, die gewaardeerd worden door alle betrokkenen.

6. Verbreding opleiding

- Er wordt een zo breed mogelijk palet nagestreefd binnen het POS.
- Vanuit de strategische laag willen ze bewust verbreden zodat studenten ook buiten onderwijs ervaring opdoen met bijv. culturele instanties. De regio-coördinatoren benoemen dit als een sterk punt. Studenten geven aan dat ze door hun keuzes binnen POS hun eigen pad kunnen uitstippelen.

2. HOE WORDT HET LEREN EN WERKEN BINNEN HET POS ERVAREN?

‘IK DENK DAT DE MENTOR EEN HELE GROTE FACTOR IS IN JOUW WELBEVINDEN OP STAGE.’ (STUDENT)

1. Meer aandacht voor cruciale rol van mentor

-    De rol van de mentor is cruciaal in het gevoel al dan niet een prettige en leerzame stageplek te hebben.
- • Mentoren hebben het vaak te druk, feedback blijft soms uit, wat betreft lesvoorbereidingen geven mentoren niet altijd het goede voorbeeld.
- • Ook het werkveld (basisschoolcoach) zelf geeft aan dat niet alle mentoren altijd de meerwaarde inzien van samen opleiden.
- • Aansluitend hierbij geven de regio-coördinatoren aan dat er meer tijd en aandacht moet komen voor de rol van de mentor en voor scholing van de mentor

2. Informatie en beeldvorming Condor

-   • Hoewel vanuit de POS-coördinatie en functioneel beheer vooral de kansen van de digitale omgeving benoemd werden, ervaren de andere betrokkenen deze omgeving niet altijd zo positief.
- Het voordeel van alle feedback op één plek voor studenten (in n@tschool) te hebben, weegt blijkbaar niet op tegen de ongebruiksvriendelijkheid van deze omgeving.
- • Studenten vinden het veelal complex en ervaren dat niet iedere opleidingsschool hiermee werkt.

3. Werkbelasting bruggenbouwers

Werkbelasting van de grensfuncties is hoog:

- Door verandering en doorontwikkeling van het POS verandert ook de rol van de coördinator naar een meer strategische positie en hiervoor worden andere competenties gevraagd.
- De taakomvang van een regio-coördinator blijkt een uitdaging met de uren die er werkelijk voor zijn.
- Het werkveld ervaart de complexiteit van een grensganger ook. De basisschoolcoaches ervaren het als een intensief traject om volledig te begrijpen wat de functie omvat.
- Waar de diversiteit aan middelen een kracht kan zijn, wordt de veelheid ervan ook als ontwikkelpunt aangegeven door coördinatoren. Deze bruggenbouwers willen graag op de hoogte zijn, maar het is niet altijd haalbaar qua informatie-overload.

4. Ervaren afstand tot bestuur

Dit ontwikkelpunt wordt met name aangedragen door regio-coördinatoren en werkveld. Het speelt zich af op twee niveaus. Enerzijds binnen de POS-organisatie, van stuurgroep naar bruggenbouwers en anderzijds binnen opleidingsscholen. Door de fusie binnen FHKE en de groei in regio's is de afstand tot het bestuur ook groter geworden.

- Binnen het POS worden veel lagen ervaren
- Binnen een opleidingsschool zien we een vergelijkbare situatie in het ervaren van afstand tot het bestuur. Hier wordt beleefd dat het niet altijd helder is wat de visie is van het bestuur en hoe het zit met het draagvlak

3. HOE KAN DE KWALITEIT VAN HET POS VERSTERKT WORDEN?

1. Gelijkwaardigheid

- Betrek basisscholen meer in het ontwerpen van een nieuw curriculum.
- Houd aandacht voor gelijke inbreng van alle partners binnen bepaalde regio's.

2. Tandem basisschoolcoach, studieloopbaanbegeleider en mentor

- Lever verschillende inspanningen specifiek gericht op de mentor als schakel in de interorganisationele samenwerking door bijvoorbeeld:
 - Specifieke professionaliseringsbijeenkomsten aan te bieden voor mentoren
 - coachings- en ondersteuningstrajecten aan te bieden voor mentoren.

3. Veelheid aan artefacten

- Ontwikkel een professionaliseringstraject voor coördinatoren en scholen op strategisch handelen (met een mogelijke rol voor een lectoraat hierin).
- Hanteer een eenduidig profiel voor de basisschoolcoach zodat er meer lijn komt in de profielen en het aannamebeleid van basisschoolcoaches binnen het POS.
- Maak een instructievideo die de weg wijst binnen alle bronnen en tools.
- Zorg voor een starterspakket voor nieuwe POS-collega's dat bijdraagt aan de kennismaking met alle artefacten.

4. Verbreding opleiding

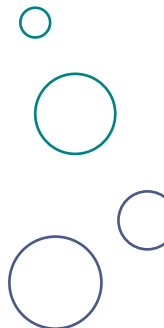
- Formeer een projectgroep die onderzoekt welke eerste stappen kunnen bijdragen aan het aanmoedigen van studenten om buiten de regio te kijken en zich te verbreden.
- Faciliteer uitwisseling met andere opleidingen (zoals De Nieuwste Pabo) om na te gaan of zij goede ervaringen hebben met het stimuleren van verbreding.

5. Digitale leeromgevingen

- Haal bij een volgende evaluatieronde met het werkveld meer kennis op over hun strubbelingen en wensen voor de digitale omgeving.
- Ontwikkel standaardformulieren voor toestemming van lesopnames in het kader van de aangescherpte AVG en maak die breed deelbaar.

6. Ervaren afstand tot bestuur

- Ontzorg de betrokkenen die zijn toebedeeld met strategische brokersrollen. Zij hebben reeds een veelheid aan taken en het loont om kritisch te beschouwen of er wellicht een aantal taken elders belegd kunnen worden.
- Onderzoek hoe de coördinatoren beter gefaciliteerd kunnen worden, bijvoorbeeld in koppeling richting het bestuur.

VOLG ONS:

#FONTYSSOCIALLABS

sociallabs@fontys.nl

sociallabs.nl

